

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра географії та методики її викладання

Дипломна робота
магістра

**з теми: «ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС КАМ'ЯНЕЦЬ-
ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ»**

Виконав: студент 2 курсу, групи Geo1-M20
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
за освітньою програмою Географія
Галянт Юрій Васильович

Керівник:

Гарбар В.В., кандидат географічних наук,
старший викладач

Рецензент:

Касіяник І.П., кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії

Кам'янець-Подільський – 2021 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	6
1.1. Термінологія досліджень.....	6
1.2. Методика і методологія дослідження.....	6
1.3. Історія вивчення туристично-рекреаційного комплексу Кам'янець- Подільського району.....	8
1.4. Охорона праці.....	10
РОЗДІЛ 2. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІ УМОВИ ТА РЕСУРСИ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ.....	16
2.1. Природні умови та ресурси.....	16
2.2. Історико-культурні умови та ресурси.....	23
РОЗДІЛ 3. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС КАМ'ЯНЕЦЬ- ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ	35
3.1. Поняття ТРК.....	35
3.2. Територіальна організація.....	41
3.3. Функціонування ТРК.....	43
РОЗДІЛ 4. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО- РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ	
4.1. Проблеми.....	57
4.2. Перспективи.....	59
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ТРК- туристично-рекреаційний комплекс

НПП – національно-природній парк

ВСТУП

Актуальність теми. За оцінками Всесвітньої туристичної організації, в найближче десятиліття туристична галузь буде займати лідируючі позиції у світовому експорті. Туризм стимулює розвиток майже всіх галузей економіки, тобто промисловості, торгівлі, будівництва, транспорту, сільського господарства, побутового обслуговування, малого та середнього підприємництва, і виступає каталізатором соціально-економічного розвитку регіону. Тому проблеми та перспективи розвитку туризму в Кам'янець-Подільському регіоні є особливо актуальними.

У сучасному світі туризм спрямований на підвищення культурного рівня людей, оздоровлення населення, впливає на соціально-економічний розвиток регіонів і країни в цілому. Туризм збільшує попит на товари та послуги, особливо місцеву промислову продукцію, і збільшує потік фінансових ресурсів.

Отже, галузь відіграє роль «багатоканального мультиплікатора», що проявляється у стимулюванні розвитку інших сфер суспільного життя. «Усі ці напрямки працюють на створення високоякісного туристичного продукту, доступного широкому загалу та конкурентоспроможного.

Таким чином, сучасний розвиток туризму, перетворення його на соціально-економічне явище соціального значення надає особливої актуальності проблеми ефективної організації туризму та використання туристичних ресурсів.»

Об'єктом роботи є сукупність природних та, історичних, рекреаційно-оздоровчих, культурних ресурсів, як фактори розвитку туризму та рекреації в Кам'янець-Подільському районі.

Предметом роботи виступає туристично-рекреаційний комплекс Кам'янець-Подільського району.

Мета дипломної роботи полягає та несе в собі в дослідженні туристично-рекреаційного комплексу Кам'янець-Подільського району.

Мета дослідження передбачає виконання таких **завдань**:

- Проаналізувати літературні джерела, наукові статті, статистичні довідники;

- Охарактеризувати природно-рекреаційні ресурси Кам'янець-Подільського району;
- Дослідити особливості туристично-рекреаційної сфери;
- Здійснити аналіз особливостей туризму Кам'янець-Подільського району;
- Оцінити туристично-рекреаційний потенціал Кам'янець-Подільського району.

Практичне значення. Отримані результати є внеском в географію новоствореного району. Зважаючи на динамічні темпи розвитку туристичної галузі в країні, результати дослідження можуть слугувати для розвитку туризму в Кам'янець-Подільському районі. Звернути увагу на проблеми і перспективи, для подальшого розвитку даної галузі економіки.

Наукова новизна. Дослідження туристично-рекреаційного комплексу новоствореного Кам'янець-Подільського району.

Апробація результатів роботи. Результати роботи доповідались та обговорювались на конференції студентів і магістрантів за підсумками НДР у 2020р.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел (56 найменувань). Загальний обсяг роботи – 72сторінок.

ВИСНОВКИ

В результаті моїх наукових досліджень проаналізувавши дану тему я дійшов певних висновків

Рекреаційні ресурси є багатством кожної держави, тому державі важливо вміти їх успішно використовувати та популяризувати, адже багато країн мають власні туристично-рекреаційні заклади, які є візитною карткою країни, яку відвідує більшість туристів. і таким чином ці ресурси приносять гроші в країну та сприяють її економічному прогресу.

Подільський регіон має значний потенціал, який недостатньо використовується, проте наявні рекреаційні умови є досить сприятливими, серед яких:

- Економіко-географічне положення Подільського регіону;
- Помірно-континентальний клімат;
- Наявність багатих природних рекреаційних ресурсів: Значні рекреаційні ресурси Подільського регіону криються у річках: Дністер, Південний Буг, Смотрич, Случ, також водосховищах:Дністровському, Заложцівському;

□ Важливими рекреаційними ресурсами є мінеральні води, значні запаси яких наявні у Вінницькій та Хмельницькій області;

□ Із складових рекреаційних ресурсів Поділля найважливішими є об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ);

□ Манять туристів і печери Тернопільщини- Кришталева печера, що є однією з найбільших у світі гіпсових печер, печери Вертеба, Млинка, Озерна, Оптимістична, Перлина, Ювілейна та ін.; Гермаківський і Хоростківський дендропарки; 4 пам'ятки садово-паркового мистецтва (Більче-Золотецький, Вишневецький, Раївський, Скала-Подільський парки). Знаменита липова алея, закладена в XVII ст., тягнеться від Бережан до с. Рай.

Основними природними об'єктами, на яких розвивається екскурсійний туризм, є Товтровський кряж, Кременецькі гори, Дністровський каньйон, карстові печери (досліджено понад 60). Карстові печери поблизу Борщів – найбільші печери світу.

Найбільшими атракціями для туристів є культурно-історичні ресурси, яких достатньо багато на Поділлі, та які славляться по всій Україні- це фонтан ROSHEN; Національний музей-садиба М.І. Пирогова ставка Гітлера «Вервольф», Палац Потоцьких, Лядівський Свято-Усікновенський скельний чоловічий монастир (у Вінницькій області);

Найцікавішими екскурсійними об'єктами Кам'янця-Подільського є старі та нові фортеці, замковий міст, міські ворота та міські укріплення, зокрема Вірменська фортеця. Стара фортеця розташована на видовженому скелястому мисі (Хмельницький район); Церква Страшного суду 1530 р., палац і церква в Залічику (18 ст.), Микулинецька фортеця середини 16 ст., синагога 16 ст. та Успенський костел Св. Марії (1650-1653), Воскресенський (1738) і Успенський костел (1635), Домініканський костел (1731), Кармелітський монастир (1635), Ратуша (19 ст.). (На Тернопільщині).

Серед проблем використання рекреаційних умов та ресурсів:

□ Недостатній розвиток туристично-рекреаційної інфраструктури;

□ Недостатній рівень обслуговування та якість надання туристичних послуг;

□ Недостатнє маркетингове просування турпродукту на українському та міжнародному ринках;

□ Відсутність належного інвестування з боку держави на охорону та збереження рекреаційних ресурсів та розбудову турисько- рекреаційної інфраструктури.

Найбільш просунутими та розвиненими курортами з комфортною інфраструктурою є курорти державного значення- Хмільник і Сатанів та місцевого значення-Гусятин.

Перспективи та можливості використання рекреаційних умов та ресурсів Поділля є достатньо широкими та необмеженими, адже цьому сприяє наявність тут різноманітних цікавих і цінних турисько-рекреаційних об'єктів.

Камянеччина є одним із найбільш перспективних регіонів країни в туристично-рекреаційному плані, має широкі можливості для розвитку як регіонального, міжрегіонального та міжнародного туризму, так і релігійного, спелеологічного та зеленого туризму, та інших видів рекреації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрович В. Проект фасаду ратуші в Кам'янці — Подільському Яна де Вітте (1742) // Пам'ятки України: історія та культура. -2006. -№ 4. — С. 46-52
2. Алексєєва Ю.В. Державне регулювання соціального туризму в Україні. Збірник наукових праць НАДУ. 2009. № 1. С. 182–191.
3. Бабарицька В. Менеджмент туризму. Туроперейтинг : Понятійно-термінологічні основи. Сервісне забезпечення турпродукту: Навчальний посібник/ Вікторія Бабарицька, Оксана Малиновська,. - К.: Альтерпрес, 2004. -286 с.
4. Бабов К. Д. Передумови та перспективи розвитку курортного комплексу України / К.Бабов // Укр. Географ. журнал. - 2005. - № 2. - С. 67-70.
5. Бабов К. Д., Т.А. Золотарьова, О.М. Нікіпелова, К.Е. Біленький, О.В. Новодрен// Мед. реабілітація, курортологія, фізіотерапія. - 2009. - № 2. - С. 3-5.
6. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: методологія та методи аналізу, термінологія, районування / О.Бейдик. - Київ: Вид-во Київ. ун-ту, 2001. - 395 с.

7. Беленький К. Э. Опыт курортно-рекреационного описания территорий для субъектов туристической деятельности: веб-сайт. URL: <http://visgeo.onu.edu.ua/article/download/184244/184005>
8. Бриггс С. Маркетинг в туризме/ Сьюзен Бриггс,; Пер. с англ. М. Ю. Зарицкой. -2-е англ. изд.. -К.: Знання-Прес, 2005. -358 с.
9. Брусак В.Т. Географічні дослідження природно-заповідних //територій: методологія і структура / В.Брусак. Вісник Львів ун-ту.Географія, 2006 с.- 25-35.
10. Веденин Ю. А. Оценка природных условий для организации отдыха / Ю.Веденин //Известия АН СССР. Сер. географич. - 1969. - № 4. - С. 51-58.
11. Винокур І. Кам'янець — Подільський державний історико-архітектурний заповідник/ Іон Винокур, Григорій Хотюн,. -Львів: Каменяр, 1981. -95 с.
12. Вінничина туристична: веб-сайт. URL: <http://vin.gov.ua/bilshe/region/vinnychchyna-turystychna>.
13. Волков А.Д. Рекреационная оценка и районирование лесных территорий на ландшафтной основе. Научное пособие- 1993. - № 1. - С. 10-16.
14. Головне управління статистики у Вінницькій області: веб-сайт. URL: <https://www.vn.paukrstat.gov.ua>.
15. Головне управління статистики у Хмельницькій області: веб-сайт. URL: <http://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/index.htm>
16. Головне управління статистики у Тернопільській області: веб-сайт. URL: <http://www.te.ukrstat.gov.ua>
17. Деркачева Л. Н. Методический подход к оценке бальнеологического потенциала природной территории / Л.Деркачева // География и природные ресурсы. - 2004. - № 2.- С.123-130.
18. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL:<http://www.ukrstat.gov>

19. Денисик Г.І. Природнича географія Поділля. – Вінниця: ЕкоБізнесЦентр, 1998. – С.74-80.
20. Дорошенко Д. І. Про минулі часи на Поділля. — Хотин, філіал видавництва "Буковина", 1992 р.
21. Дністровська рів'єра: веб-сайт. URL: <https://dnister.travel/component/spsimpleportfolio/item/46-dnistrovska-riviera>
22. Дністровський каньйон (7 чудес України): веб-сайт. URL: <https://7chudes.in.ua/nominaciyi/dnistrovskyy-kanyon-2>
23. Дьяконова Е. В. Модель экологической оценки и лечебно-оздоровительных зон и курортов: URL: <http://www.tvp.ru/conferen/vsppm09/ipev216.pdf>
24. Екологічний паспорт Вінницької області: веб-сайт. URL: <http://www.vineco.gov.ua/load/>
25. Екологічний паспорт Тернопільської області: веб-сайт. URL: <http://ecoter.nopil.gov.ua/>
26. Екологічний паспорт Хмельницької області: веб-сайт. URL: <http://oblrada.km.ua/menu/top>
27. Игнатенко О. Каменец-Подольский... учит демократии // 2000. - 2003. -№ 39: Держава. — С. 1, 4
28. Ивонин В. М., Авдонин В. Б., Пеньковский Н. Д. Лесная рекреология. Научное пособие / В.Ивонин, В.Авдонин, Н.Пенковський. – Новочеркасск: Издво Дон, 1999. - 145 с.
29. Ковальчук С., Любінська Л., Сорочан Ю. Водні багатства Хмельниччини. – К., 1992. – 164 с.
30. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навчальний посібник. Чернівці : Зелена Буковина, 2003. 312 с.
31. Кифяк В. Організація туристичної діяльності в Україні/ Василь Кифяк,; Ред. О. В. Вілінська. -Чернівці: Книги-XXI, 2003. -298 с.
32. Кобржицкий В. Туристический менеджмент в Украине: вчера, сегодня, завтра // Персонал. -1999. -№ 1. — С. 52-56.

33. Кротова Е. Л. Рекреационно-туристский комплекс региона: теория и практика реформирования. Научное пособие / Е.Кротова. Екатеринбург: Урал, 2001. - 201 с.
34. Кучинська О., Чайка Н., Любінська Л. Моніторингові дослідження поверхневих вод ПЗФ НПП „Подільські Товтри”// Роль природно-заповідних територій Західного Поділля та Юри Ойцовської у збереженні біологічного та ландшафтного різноманіття. Матеріали міжнародної наук.-практ.конф./ Гримайлів, 2003. – С.203-206.
35. Лебедева В. Туристична галузь: погляд з регіону // Віче. -2005. -№ 3. — С. 53-55
36. Литвин І.В., Нек М.А. Проблеми та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в регіоні. Регіональна економіка. 2013. № 2. С. 81–88.
37. Менеджмент туристичної індустрії : Навчальний посібник/ Ігор Школа, Тетяна Ореховська, Ілля Козьменко,; За ред. І. М. Школи. - Чернівці, 2003. -594 с.
38. Мироненко Н.С., Твердохлебов И.Т. Рекреационная география. Научное пособие / Н.Мироненко, И.Твердохлебов. – Москва: Изд-во МГУ, 1981. С.- 207.
39. Нагірна В. П. Інтегральний потенціал території у контексті господарської діяльності регіону / В.Нагірна //Український Географічний журнал. - 2010. - № 2. - С. 32-39.
40. Пламеницька О. Кам'янець-Подільський — місто на периферії Римської імперії // Пам'ятки України. -1999. -№ 4
41. Пламеницька О.Кам'янець-Подільський/ Ольга Пламеницька,. -К.: Абрис, 2004. -255 с.
42. Пламеницька О., Ківільша Г., Осетрова Г., Данілов І., Папєвська С. Кам'янець-Подільський. Туристичний путівник. – К., 1999
43. Пламеницька О.Християнські святині Кам'янця на Поділлі/ Ольга Пламеницька,. -К.: Техніка, 2001. -300 с.

44. Проскурняк М.М. Ландшафтна спадщина старого міста Кам'янця-Подільського. – К., 2002
45. Рутинський М.Й., Зінко Ю.В. Сільський туризм : навчальний посібник. Київ : Знання, 2006. 271 с
46. Рутинський М.Й. Метризація екологічних станів ландшафтних систем / За ред. проф.С.І.Кукурудзи.- Львів: Фенікс, 2002. – С.151.
47. Сементовський А. Кам'янець-Подільський. — Санкт-Петербург, 1862 р.
48. Сецинский Е. Исторические сведения о приходах и церквах Подольской епархии. Каменецкий уезд. – К., 1998.
49. Сіцинський Ю.Й. Археологічна карта Подільської губернії. — Кам'янець-Подільський, 2001.- 211 с.
50. Сіцинський Ю.Й. Гектор Кам'янецької фортеці. – 2003. – 126 с.
51. Сіцинський Ю.Й. Оборонні замки Західного Поділля. – К., 2001. – 127 с.
52. Сіцинський Ю.Й. Смотрицький замок. — Хмельницький, 2003. — 22 с.
53. Сивий М.Я. Мінеральні ресурси Поділля: конструктивно-географічний аналіз і синтез. Монографія. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – С.448-456.
54. Топчієв О.Г. Територія: сучасний зміст поняття, функції, ресурсний потенціал / О.Топчієв //Укр. Географ. журнал. - 2010. - № 4. - С. 3-9.
55. Триснюк В. Моніторинг забруднення гідроресурсів Подільських Товтр. // Роль природно-заповідних територій Західного Поділля та Юри Ойцовської у збереженні біологічного та ландшафтного різноманіття. Матеріали міжнародної наук.-практ.конф./ Гримайлів, 2003. – С.221-224.
56. Цибух В.І. Державне регулювання у сфері туризму в Україні // Статистика України. -2005. -№ 1. — С. 60-89

57. Яковлев Г.А. Экономика и статистика туризма: Учебное пособие. – М. Издательство РДЛ, 2002.-240с.